

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/2/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7123216688
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 08. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Galdunová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2025:7123216688.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Galdunovej a sudkýň JUDr. Viktórie Midovej a JUDr. Moniky Koščovej v spore žalobcu: práp. A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom v C. D., E. XX, zastúpený Advokátskou kanceláriou prof. JUDr. Ján Klučka, CSc, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Ku Potoku 4, IČO: 54 725 542, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, so sídlom v Bratislave, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Mestského súdu Košice sp. zn. 65C/13/2023 zo dňa 31. októbra 2024

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok Mestského súdu Košice č.k. 65C/13/2023 - 107 zo dňa 31. októbra 2024 vo výroku I. o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.500,- € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku III. o náhrade trov konania.

Žalobca má proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Mestský súd Košice (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo len „súd“) zhora označeným rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.500,- € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok) a priznal žalobcovi proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (III. výrok).

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal zaplata sumy 5.000,- € titulom náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla za obdobie od 17.2.2022 do 26.9.2023, porušením práva Európskej únie (ďalej aj len „EÚ“), spočívajúceho v práci nad zákonom povolený limit pracovnej doby stanovenej v čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 04. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica“).

3. Žalobu skutkovo odôvodnil tým, že ako príslušník Hasičského a záchranného zboru SR má opakovane nariaďovaný výkon práce v 16,5 hodinových denných zmenách, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová nočná služobná pohotovosť (t.j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Takéto rozvrhnutie pracovných zmien podľa vnútroštátneho práva je rozporné s úpravou maximálneho pracovného času garantovaného čl. 6 písm. b) smernice, v zmysle ktorého členské štáty majú povinnosť prijať opatrenia na zabezpečenie toho, aby v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas u každého pracovníka vrátane nadčasov v období 7 dní neprekročil 48 hodín. Okrem toho, že do zákona o Hasičskom a záchrannom zbere nebolo prebraté ust. čl. 6 písm. b) smernice, stanovujúce maximálny týždenný pracovný čas, pochybenie vidí aj v tom, že zákon nepovažuje služobnú pohotovosť za súčasť týždenného pracovného času v zmysle Únieho práva. Žalobca má za to, že takto mu vznikla ujma

vo forme straty možnosti odpočinku a bolo zasiahnuté aj do jeho práva na ochranu súkromia rodinného života, pretože nemohol tráviť čas so svojimi mal. deťmi, museli sa upravovať rodinné oslavy a trávenie sviatkov, voľný víkend mu vychádzal len raz do mesiaca. Žalobca tiež tvrdil, že v danom prípade boli splnené podmienky založenia zodpovednosti Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom vnútra SR za porušenie jeho práva vyplývajúceho z čl. 6 písm. b) smernice, čo opiera predovšetkým o rozhodnutie SD EÚ C-429/09 G. Fuß. Na podporu svojich tvrdení žalobca predložil doklady Krajského riaditeľstva Hasičského záchranného zboru v Košiciach preukazujúce jeho dochádzku do práce od februára 2022 do septembra 2023.

4. Súd prvej inštancie právne vec posúdil podľa čl. 7 druhá a tretia veta, čl. 144 ods. 1 Ústavy SR, čl. 1 bod 2, 3, čl. 2 bod 1, čl. 6 písm. b), čl. 16 písm. b) smernice, § 13, § 21 Občianskeho zákonníka, § 85, § 86 ods. 1, 2, § 91 ods. 1, 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h), § 103 ods. 5 a § 122 ods. 1, 2 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v platnom znení a dospel k záveru o čiastočnej dôvodnosti uplatneného nároku žalobcu v rozsahu 2.500 €.

5.1. K námietke žalovaného týkajúcej sa nepríslušnosti súdu súd prvej inštancie ustálil, že jeho právomoc na prerokovanie veci je daná podľa § 3 C.s.p., pretože žalobca si nárok uplatnil z náhrady škody, ktorá mu mala vzniknúť porušením újného práva, prípadne z analogickej aplikácie uplatnenia náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle ust. §13 Občianskeho zákonníka.

5.2. Medzi stranami bolo sporné, či u žalobcu došlo k porušeniu práva Európskej únie Slovenskou republikou v dôsledku nesprávneho prebratia smernice do slovenského právneho poriadku, konkrétne či do zákona č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbore sa premietli ustanovenia smernice v čl. 6 písm. b/ o 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe pre hasičov, a či sa doň premietnuť mali. Súd prvej inštancie porovnal tento článok s § 85 zákona č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbore a dospel k záveru, že smernica nebola správne prebratá, hoci bola priamo aplikovateľná v zmysle stabilizovanej judikatúry Európskeho súdneho dvora (C – 429/09, Fuß). Súd prvej inštancie preto nepovažoval za relevantnú žalovaným zdôrazňovanú potrebu rozlíšenia medzi zodpovednosťou Slovenskej republiky za nesprávnu transpozíciu a zodpovednosťou zamestnávateľa žalobcu za nesprávnu aplikáciu pri úprave pracovného času v služobnom pomere žalobcu.

5.3. Pokiaľ ide o ďalšie podmienky uplatnenia nároku na náhradu škody, ktoré sa na jeho priznanie vyžadujú, súd prvej inštancie ustálil, že porušenie práva Únie je v predmetnej veci dostatočne závažné, pretože je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdného dvora v danej oblasti, z ktorej jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice. Otázka súvisiaca s pojmom „pracovný čas“ v zmysle Smernice neponecháva priestor na akékoľvek „rozumné pochybnosti“. Keďže žalobca v dotknutom období nepochybne pracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice, ide o zjavné porušenie judikatúry Súdného dvora.

5.4. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že v tomto konaní si žalobca uplatnil nárok analogicky aj podľa ustanovení upravujúcich náhradu nemajetkovej ujmy § 13 ods. 2 OZ, pričom podmienky sú dané vtedy, ak existuje zásah ktorý je objektívne spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu buď v porušení či ohrození osobnosti fyzickej osoby, jej fyzickej a morálnej integrity (a/), neoprávnenosť tohto zásahu (b/) a existencia príčinnej súvislosti medzi zásahom a jeho neoprávnenosťou (c/). Občiansky zákonník nevyžaduje pre úspešnosť uplatnenia práva na ochranu osobnosti zavinenie toho, kto sa dopustil neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti. Zodpovednosť za zásah do ochrany osobnosti sa preto nemôže nikdy vylúčiť dôkazom ospravedlniteľného omylu, predpokladom zodpovednosti nie je ani vyvolanie následkov neoprávneného zásahu, stačí, že zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva chránené týmto ustanovením. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 OZ u žalobcu boli dané, nakoľko nesprávnym prebratím Smernice do zákona č. 315/2001 Z.z., došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostnej sféry žalobcu zo strany žalovaného tým, že žalobca stratil čas na odpočinok, na ktorý by mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný.

5.5. Súd prvej inštancie pri stanovení výšky náhrady za zásah žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu prihliadol na závažnosť ujmy, ktorá takýmto zásahom žalobcovi vznikla a následky takýmto zásahom vyvolané, resp. následky, ktoré by takýto zásah bol spôsobilý vyvolať, na okolnosti zásahu, ako aj na doterajšiu súdnu prax pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy súdov aplikujúc ust. § 13 OZ. V tejto súvislosti súd vzal do úvahy, že žalobca bol ukrátený o čas odpočinku, ktorý by mohol tráviť regeneráciou svojich psychických a fyzických síl, ako aj budovaniu vzťahov v rámci rodiny, prípadne širších vzťahov, keď tento čas musel tráviť výkonom pracovnej pohotovosti nad rámec stanovený smernicou. Z listinných

dôkazov predložených žalobcom mal súd za preukázané, že tento stav trval dlhodobo. Keďže však žalobca nenavrhol žiadne dokazovanie, ktoré by preukázalo reálny negatívny dopad tohto zásahu na jeho medziľudské vzťahy, rodinné vzťahy, prípadne na zhoršený zdravotný stav, súd prihliadal len na spôsobilosť zásahu narušiť zákonom chránené práva žalobcu (možnosť dopadu na rodinné a medziľudské vzťahy, prípadne možnosť napr. pracovného úrazu v dôsledku nedostatku odpočinku). Z uvedených dôvodov súd považoval za primeranú výšku nemajetkovej ujmy za posudzované obdobie 2.500 € berúc do úvahy súdmi priznanú výšku nemajetkovej ujmy v zásadnejších prípadoch zásahu do práva na ochranu osobnosti spočívajúcich v porušení práva na súkromie a rodinný život (v prípade ublíženia na zdraví, úmrtia rodinného príslušníka prípadne zverejňovanie nepravdivých skutočností) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

5.6. Súd v súlade s ust. § 153 ods. 2, 3 CSP neprihliadol na žalovaným namietaný nesprávny spôsob výpočtu priemerného týždenného pracovného času žalobcu v rámci referenčného obdobia a nevykonal ani ním navrhovaný dôkaz o správnom výpočte pracovného času, pretože žalovaný túto námietku a navrhovaný dôkaz neuplatnil včas, teda minimálne v takej lehote pred pojednávaním nariadeným na deň 1.10.2024, aby sa žalobca k nim mohol do dňa nariadeného pojednávania relevantne vyjadriť, pričom z uvedeného dôvodu by súd musel nariadené pojednávanie odročovať aj vzhľadom na samotné vyjadrenie právneho zástupcu žalobcu, ktorý v prípade nutnosti vyjadrenia sa k uvedenému dôkazu žiadal o odročenie nariadeného pojednávania. So zreteľom na tieto úvahy súd považoval výpočet priemerného týždenného pracovného času zo strany žalobcu naďalej za nesporný.

5.7. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ust. § 255 ods. 2 CSP tak, že priznal nárok na ich náhradu žalobcovi v rozsahu 100 % pretože výška priznania nemajetkovej ujmy je závislá od úvahy súdu a žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu (nález Ústavného súdu ČR III ÚS 170/99).

6.1. Proti tomuto rozsudku, okrem zamietavého výroku, v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný (ďalej aj „odvolateľ“) z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP a navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutých výrokoch zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne a prizná mu náhradu trov celého konania v rozsahu 100%. Namietal, že súd prvej inštancie posudzoval súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území SR so smernicou Európskej únie napriek tomu, že takáto činnosť nespadá do jeho kompetencie. Aby mohol súd prvej inštancie skonštatovať, že došlo k porušeniu práva Únie, musel by najskôr rozhodnúť, že zák. č. 315/2001 Z. z. nesprávne prebral smernicu do slovenského právneho poriadku. Súd prvej inštancie sa v konaní nevysporiadal ani s otázkou rozdielného obsahu pojmov „služobný čas“ v zmysle zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore a „pracovný čas“ v zmysle smernice a vyslovil názor, že tieto pojmy nie je možné stotožňovať, pretože sa nezhodujú.

6.2. Žalovaný ďalej uviedol, že z medzinárodnoprávných záväzkov Slovenskej republiky nijakým spôsobom nevyplýva, že by vo svojom vnútroštátnom právnom poriadku mala upraviť problematiku s použitím pojmu „referenčné obdobie“, pričom Slovenská republika referenčné obdobia v zmysle smernice zaviedla v § 86 ods. 1 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore. Prvostupňový súd síce uvádza, že smernica nebola správne transponovaná, avšak nijakým spôsobom neuvádza v čom spočíva táto nesprávnosť a zaoberá sa pritom len čl. 6 písm. b/ smernice ignorujúc pritom právnu úpravu týkajúcu sa referenčných období. Okrem toho tiež namieta, že súd prvej inštancie odoprel ustanoveniu § 86 ods. 1 veta druhá zák. č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore akýkoľvek účel a tým v podstate derogoval zákon, čo celkom iste nepatrí do jeho pôsobnosti a všeobecných súdov celkovo. Zdôraznil tiež, že strany sporu a ani súd sa nemôžu svojvoľne odchýliť od ustanovení zákona (§ 86 ods. 1). Vyjadril názor, že podstatou sporu nie je to, či žalobca v niektorom týždni prekročil 48 hodinový pracovný čas, ale to, aký priemerný týždenný pracovný čas dosiahol v referenčných obdobiach. Z rozsudku však nie je možné zistiť o akých referenčných obdobiach prvostupňový súd vôbec rozhodoval a v ktorých referenčných obdobiach malo údajne dôjsť k porušeniu práv žalobcu v zmysle smernice, ktoré uplatňoval predmetnou žalobou (teda nie len v kolíkomesačných, ale celkom presne v ktorých). Súd prvej inštancie pochybil, keď neprijal dôkaz, ktorý mu predložil, a to i napriek tomu, že mohol dopomôcť k objasneniu skutočného priemerného týždenného pracovného času žalobcu za konkrétne určené 6 mesačné referenčné obdobia. Navyše, argumentáciu o týchto 6 mesačných obdobiach uvádzal už vo svojom vyjadrení zo dňa 28.2.2024, keď poukazoval na právnu úpravu plánovania služobného času žalobcu. Súdu prvej inštancie vytyka i to, že neuviedol, prečo neprihliadal na ustanovenia čl. 17 ods. 3 písm. b/ bod iii/ smernice, stanovujúceho režim odchýlky od čl. 6 pre protipožiarnu službu, a že nepoužil ani § 86 ods. 1 zák. č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore, ktorý považuje jednoznačne za prejav náležitej transpozície smernice do vnútroštátneho práva. Závery, ktoré prijal súd

prvej inštancie nekorešpondujú s judikatúrou Súdneho dvora EÚ (bod 98 C742/19), ktorá pri výklade čl. 2 smernice predpokladá dvojkoľajnosť v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa doba, ktorú príslušník strávi zdržiavaním sa na svojom útvare počas služobnej pohotovosti bezprostredne nadväzujúcej na vykonávanie štátnej služby, pričom nevykonáva skutočnú prácu. Napokon nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že vykonávaním pohotovosti na pracovisku v čase od 22.00 do 6.00 hod. došlo k zásahu do vzťahov, ktoré by mal žalobca v tomto čase budovať.

6.3. Odvolateľ prezentoval názor, že bez toho, aby sa jednoznačne ustálila otázka trvania referenčných období nie je možné spor rozhodnúť, keďže ak nevieme o akom konkrétnom období hovoríme, nie je možné určiť, či žalobca mal v tomto období právo na maximálny priemerný týždenný pracovný čas 48h/týždeň v rámci referenčného obdobia. V období odo dňa 16.03.2020 do dňa 13.06.2020, odo dňa 01.10.2020 do dňa 15.05.2021 a odo dňa 25.11.2021 do dňa 22.02.2022 bol na území Slovenskej republiky vyhlásený núdzový stav. Žalovaný mal za to, že po náležitom zohľadnení teleologickej redukcie vzhľadom na judikatúru SDEÚ je práve núdzový stav spôsobený celosvetovou pandémiou ochorenia COVID-19 okolnosťou osobitnej závažnosti a rozsahu, ktorá si vyžaduje prijatie opatrení nevyhnutných na ochranu života, zdravia ako aj bezpečnosti spoločnosti a vzhľadom na to bolo v týchto obdobiach možné nedodržať pravidlá uvedené v smernici, nakoľko je odôvodnené priznať cieľu ochrany obyvateľstva absolútnu prioritu na úkor rešpektovania ustanovení smernice. Vzhľadom na to v týchto obdobiach žalobca nemal právo na maximálny priemerný týždenný pracovný čas 48h/týždeň v rámci žiadnych referenčných období. Bez jednoznačne určeného referenčného obdobia nie je možné určiť ani pracovný čas žalobcu (súčet hodín), ani počet týždňov referenčného obdobia (rozdiel medzi časom, ktorý fyzikálne uplynul a počtom dní, ktoré sa do referenčného obdobia v zmysle smernice nezarátavajú), ani priemerný týždenný pracovný čas (podiel prvých dvoch veličín). Vzhľadom na uvedené skutočnosti nie je možné predmetný rozsudok považovať za dostatočne určitý, ani za preskúmateľný.

6.4. Odvolateľ vyjadril presvedčenie, že vyčíslenie priemerného týždenného pracovného času je potrebné za také obdobie, na aké je rozvrhnutý nerovnomerne pracovný čas, t.j. 6 mesiacov. Žalovaný ďalej konštatoval, že príslušníci Hasičského a záchranného zboru vykonávajú nesmierne dôležitú úlohu pri ochrane života a zdravia osôb a ochrane majetku. Je preto nevyhnutné, aby boli prijaté určité odchýlky od ustanovení smernice. Jednu z nich ustanovuje smernica v čl. 17 ods. 3 písm. b) bodu iii), cit: „V súlade s odsekom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky článkov 3, 4, 5, 8 a 16: v prípade činností spojených s potrebou nepretržitej služby alebo výroby, najmä služby tlače, rádia, televízie, filmovej tvorby, pôšt a telekomunikácií, sanitky, protipožiarne služby a služby civilnej ochrany;“. Uvedené ustanovenie podľa jeho názoru povoľuje, aby sa členské štáty odchýlili od ustanovenia čl. 16 smernice a upravili si referenčné obdobie v zmysle čl. 19, cit.: „Možnosť odchýlky z od článku 16 písm. b) uvedenej v článku 18 ods. 3 a v článku 18 nemôže viesť k ustanoveniu referenčného obdobia dlhšieho ako šesť mesiacov.“ S poukazom na § 86 ods. 1 zák. č. 315/2001 Z. z. služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov.

6.5. Okrem toho mal žalovaný za to, že žalobca neodôvodnil výšku požadovanej peňažnej náhrady, pretože neuviedol, v čom tento „údajný neoprávnený“ zásah spočíval. Nestačí totiž, aby zásah mohol vyvolať určitú reakciu, ale aby ju v živote fyzickej osoby aj skutočne vyvolal, čo v prípade žalobcu nie je žiadnym spôsobom preukázané. Chýbajúce skutkové tvrdenia nie je možné nahradiť odvolávaním sa na rozhodovacie činnosti iných súdov v obdobných prípadoch. Vzhľadom na to, že ide o osobnostné práva, je potrebné nemajetkovú ujmu posudzovať v každom jednom prípade individuálne. Žalobca pri svojom výsluchu nijakým spôsobom nepreukázal ani to, že u neho došlo k vzniku nemajetkovej ujmy, ani to, že by tu bol súvis s porušením jeho práv tak, ako to tvrdí v žalobe. Žalovaný mal za to, že žalobcovi sa v konaní vôbec nepodarilo dokázať vznik nemajetkovej ujmy, ani to, že by mala akýkoľvek súvis s jeho tvrdeniami uvedenými v žalobe. Tiež tvrdil, že žalobca v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil napr. v medziľudských vzťahoch, či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje. Na podporu svojich tvrdení poukázal žalovaný na rozhodnutia odvolacích súdov SR a zdôraznil, že žalobca sa žalobou nedomáha aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ do jeho práva na ochranu jeho osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu. Podaná žaloba tak vôbec nerieši (údajný protiprávny) stav do budúcnosti, ale naopak vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby. Žalovaný mal za to, že v konaní nebolo ani na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy.

6.6. Žalovaný namietol zmatečnosť uplatneného nároku, nakoľko žalobca namieta organizáciu pracovného času a nie nesprávne prebratie smernice. Uvedené nie je žiaduce akokoľvek stotožňovať, nakoľko sa jedná o odlišné kategórie. Skutočnosť, že žalobca nemôže venovať toľko času, koľko by si predstavoval, rodine, priateľom a/alebo voľnočasovým aktivitám a koníčkom, ktoré však nijako nepopísal ani nemenoval, nie je argumentom utrpenej ujmy v dôsledku nesprávneho prebratia smernice; medzi uvedeným neexistuje priama a bezprostredná príčinná súvislosť. Súd prvej inštancie nijako bližšie nevysvetlil, prečo ujmu na právach žalobcu videl ako závažnú, a to aj napriek jeho výsluchu, ktorým žiadnu utrpenú ujmu, okrem bližšie nekonkretizovaných tvrdení, neuviedol a neosvedčil. Odvolateľ má za to, že nesprávne prebratie smernice nie je samo osebe spôsobilé privodiť následky neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti, pretože by vznikol stav, v ktorom by v takomto spore mohol byť úspešný akýkoľvek príslušník Hasičského a záchranného zboru bez ohľadu na to, či k zásahu do jeho práv došlo, alebo nie. Okrem toho platí, že keďže nejde o pracovnoprávny spor, otázka toho, či je žalobca príslušníkom Hasičského a záchranného zboru nie je ani určujúca, a preto by rovnakú žalobu mohla podať aj akákoľvek iná fyzická osoba.

6.7. Žalovaný ďalej namietol nepreskúmateľnosť rozhodnutia, pričom nedostatok riadneho a presvedčivého odôvodnenia rozhodnutia znamená porušenie práva na spravodlivé súdne konanie a je dôvodom pre zrušenie takého rozhodnutia.

6.8. Dodal, že ak by v dôsledku nesprávneho prebratia smernice neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tak tento zásah by v súčasnosti stále pretrvával, potom by bolo celkom prirodzené, aby sa žalobca v prvom rade domáhal upustenia od takéhoto zásahu u svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo však žalobca vo svojej žalobe nežiada, ale naopak sa domáha len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia, bez toho, aby bol tento údajný protiprávny stav do budúcnosti napravený. Aj z tohto dôvodu nemožno hovoriť o vzniku škody, či nemajetkovej ujmy, ktorá má byť kompenzovaná v peniazoch.

6.9. Na záver uviedol, že súdy by pri určovaní konkrétnej výšky náhrady za spôsobenú ujmu, mali zohľadňovať nielen primeranosť k iným finančným kompenzáciám, ale naďalej prihliadať napríklad na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení. Zavedenie princípu primeranosti k iným formám finančných kompenzácií spolu s ponechaním možnosti prihliadať na osobitosti konkrétneho prípadu umožňuje, aby výška náhrady na jednej strane nevytvárala priestor pre obohacovanie sa, ale na druhej strane umožňovala „spravodlivé zadostučinenie.“

6.10. Žalovaný zároveň podal odvolanie aj proti výroku o nároku na náhradu trov konania majúc za to, že aj ten bol nesprávne uplatnený. V prípade, ak by odvolací súd vyhovel podanému odvolaniu, tak tento výrok o trovách konania (ako závislý výrok) musí byť v celom rozsahu zmenený v prospech žalovaného.

7.1. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania. K námietke právomoci súdu uviedol, že spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku, možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory, ktoré podľa § 3 zák. č. 160/2015 Z. z. (Civilný sporový poriadok) prejednávajú súdy. Taktiež z judikatúry SDEÚ vyplýva, že tieto spory majú rozhodovať vnútroštátne súdy. Doplnil, že každý vnútroštátny súd členského štátu EÚ je v rámci svojej právomoci a voľnej úvahy povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom únie. Ak takáto interpretácia nie je možná, súd je povinný neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou právom. Každý vnútroštátny súd musí rešpektovať prednosť úniového práva pred vnútroštátnym právom a nemôže sa zbaviť povinnosti uprednostniť úniou normu pred vnútroštátnou.

7.2. K údajným rozdielom medzi pojmi služobný čas a pracovný čas v kontexte smernice a slovenského právneho poriadku uviedol, že smernica v čl. 2 bode 1. vymedzuje pojem „pracovný čas“. Smernica vzhľadom na jej nadnárodný charakter a závažnosť určuje, ako majú byť určité pojmy interpretované aj na úrovni vnútroštátneho práva. Súdny dvor rozhodol, že pojem „pracovný čas“ sa nemôže vykladať z hľadiska požiadaviek rôznych právnych úprav členských štátov, ale že predstavuje pojem práva Spoločenstva, ktorý je potrebné definovať na základe objektívnych znakov a pri zohľadnení systému a cieľa uvedenej smernice, ktorým je stanovenie minimálnych požiadaviek určených na zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Iba takýto nezávislý výklad totiž zaručí smernici plnú účinnosť, ako aj jednotné uplatňovanie uvedených pojmov vo všetkých členských štátoch (rozsudok vo veci C-14/04, Dellas a i., bod 44; rozsudok vo veci C-151/02, Jaeger, bod 58; uznesenie vo

veci C-437/05, Vorel, bod 26). To tiež znamená, že členské štáty nemôžu jednostranne určovať rozsah týchto pojmov (C-14/04, Dellas a i., bod 45.). Potvrďuje to i skutočnosť, že smernica neumožňuje žiadnu odchýlku od jej článku 2 (C-14/04, Dellas a i., bod. 45), v ktorom sa o.i. stanovuje vymedzenie pojmu „pracovný čas“. Pojem „pracovný čas“ je teda potrebné interpretovať jednotne na úrovni celej EÚ, pričom členské štáty nemajú možnosť meniť jeho obsah prostredníctvom národnej legislatívy v neprospech pracovníkov. Žalobca tak mal za to, že z pohľadu slovenskej právnej úpravy pojem „služobný čas“ v prípade príslušníkov Hasičského a záchranného zboru musí byť chápaný v kontexte vyššie uvedených štandardov stanovených smernicou. S poukazom na závery Súdneho dvora vo veci Matzak (C-518/15) žalobca konštatoval, že „služobný čas“ hasičov podľa slovenského vnútroštátneho práva je potrebné posudzovať ako „pracovný čas“ v zmysle smernice. Tvrdenie protistrany, že ide o obsahovo rozdielne pojmy, nezodpovedá záväzným štandardom definovaným smernicou a judikatúrou Súdneho dvora EÚ, ktoré majú prednosť pred vnútroštátnymi predpismi.

7.3. Pokiaľ sa žalovaný odvolával na výlučné použitie § 86 ods. 1 zák. č. 315/2001 Z.z., popiera tým zásadu prednosti práva EÚ pred vnútroštátnou normou, z ktorej vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu EÚ v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy nielen vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom EÚ, ale pokiaľ táto interpretácia možná nie je, ukladá mu povinnosť neaplikovať s právom únie nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenia bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa vnútroštátna právna norma mala uviesť do súladu s úniou právom.

8. Ďalšie vyjadrenia v spore podané neboli.

9. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nie je možné vyhovieť.

10. Predmetom odvolacieho prieskumu nebol výrok, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, keďže proti tomuto výroku rozsudku žalobca ako oprávnená osoba odvolanie nepodal a rozsudok nadobudol v tomto výroku právoplatnosť.

11. Predmetom odvolacieho prieskumu bol vyhovujúci výrok o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.500,- € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a súvisiaci výrok o náhrade trov konania.

12. Rozsudok je v napadnutom vyhovujúcom výroku a vo výroku o trovách konania vecne správny, preto ho odvolací súd v týchto výrokoch v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

13. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 26. augusta 2025 o 09.45 hod. v pojednávacej miestnosti č. dverí 207, 2. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 19.08.2025 na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle ustanovenia § 219 ods. 1, 3 CSP, § 378 ods. 1 CSP a § 385 ods. 1 CSP a contrario.

14. Žalovaný v odvolaní uplatnil odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP, t.j. konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d/), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f/) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (h/).

15. Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené.

16. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa ust. § 191 a § 192 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil a nebolo zistené žiadne porušenie procesných práv ani iná vada konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

17. Správne, podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody rozsudku v napadnutej časti, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP).

18. Žalovaný v odvolaní prevažne argumentuje skutočnosťami, ktoré uvádzal už v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa súd náležite a správne vysporiadal pri rozhodovaní daného sporu, preto jeho odvolacie námietky nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku a neumožňujú prijať iné závery.

19. Odvolací súd sa stotožňuje so správnym záverom súdu prvej inštancie o splnení všetkých predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovaného za škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku porušenia práva Európskej únie, keď čl. 6 písm. b) smernice bol nesprávne prebratý do zák. č. 315/2001 Z. z., v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobcu na 48-hodinový týždenný pracovný čas, ktoré právo mu vyplýva priamo zo smernice. Porušením práva Európskej únie došlo k zásahu do osobnostnej sféry žalobcu, konkrétne do jeho práva na odpočinok a na súkromie a rodinný život, keď bol ukrátený o čas odpočinku a psychickej a fyzickej regenerácie a o čas, ktorý by mohol tráviť s rodinou a budovaním priateľských a obdobných vzťahov, pričom išlo o zásah trvajúci niekoľko rokov, ktorý sa nepodarilo vyriešiť ani komunikáciou so zamestnávateľom. Vzhľadom na charakter a následky tohto zásahu v osobnom i súkromnom živote žalobcu aj odvolací súd považuje za primerané priznanie sumy 2.500 € titulom spôsobenej nemajetkovej ujmy.

20. Súd svoje úvahy, ako dospel k vyššie uvedeným záverom, podrobne uviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku s poukazom na zistený skutkový stav, právne predpisy a judikatúru Súdneho dvora EÚ, ktoré aplikoval, tieto úvahy sú správne, niet v nich žiadnych logických rozporov a odvolací súd sa s nimi v plnom rozsahu stotožňuje a na tomto mieste ich neopakuje.

21. Na zdôraznenie správnosti napadnutého výroku rozsudku a k odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza nasledovné:

22. K námietke žalovaného o nedostatku právomoci súdu posudzovať súlad slovenských právnych predpisov so smernicou EÚ odvolací súd poukazuje na zásadu prednosti práva Európskej únie pred vnútroštátnou normou, z ktorej vyplýva povinnosť vnútroštátneho súdu členského štátu EÚ v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom EÚ, a pokiaľ táto interpretácia nie je možná, neaplikovať nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenie bez toho, aby vyčkal na predchádzajúcu legislatívnu úpravu, ktorou by sa mala uviesť vnútroštátna právna norma do súladu s úniou právom (C-231-233/06, C-128-131/07). Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd je vždy povinný vykladať vnútroštátne právne predpisy v súlade s právom Európskej únie, a tým je nepochybne daná jeho právomoc posudzovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov s právom Európskej únie a aj právomoc v prípade zistenia tohto nesúladu neaplikovať vnútroštátnu právnu normu, odporujúcu právu Európskej únie. Nedôvodná je preto odvolacia námietka žalovaného o prekročení právomoci súdu, pokiaľ ako predbežnú otázku skúmal, či došlo k prevzatíu smernice do zák. č. 315/2001 Z. z. a či došlo k prevzatíu spôsobom, ktorý zaručuje právo priznané jednotlivcovi touto smernicou na 48-hodinový týždenný pracovný čas.

23. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SDEÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, a ide o prípady porušenia práva EÚ členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc, aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu úniou právu, vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom EÚ a na prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom EÚ. Objektívna zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SDEÚ nastáva, pokiaľ sú kumulatívne splnené jej tri predpoklady: a) porušenie úniovej normy, b) porušenie úniového práva je dostatočne závažné, c) medzi porušením úniového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť.

24. Naplnením všetkých vymenovaných predpokladov zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu vzniká poškodenej fyzickej alebo právnickej osobe nárok na náhradu škody, o ktorej rozhoduje vnútroštátny súd.

25. Odvolacia námietka nedostatku právomoci súdu preto nie je dôvodná.

26. Slovenská republika, v zastúpení Ministerstvom vnútra SR, predstavuje garanta riadnej transpozície smernice do zákona č. 315/2001 Z. z., pokiaľ ide o nezarátanú pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku počas jej neaktívnej časti do pracovného času, keďže absentujúca alebo nesprávna transpozícia smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu. Ide teda o objektívnu zodpovednosť štátu, ktorá tu existuje bez ohľadu na to, ktorý konkrétny verejný orgán sa porušenia práva EÚ dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť.

27. Za dodržiavanie, rešpektovanie a zabezpečenie dodržiavania a rešpektovania práva Európskej únie sú zodpovedné jednotlivé členské štáty EÚ a v prejednávanej veci je týmto zodpovedným subjektom Slovenská republika. Z rozsudku SDEÚ vo veci G. Fuß vyplýva, že v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48-hodinového pracovného času poškodený má právo domáhať sa náhrady škody proti členskému štátu. Žalovaný disponuje pasívnou legitimáciou a žalobca dôvodne uplatnil nárok na náhradu škody z dôvodu porušenia práva Európskej únie voči Slovenskej republike ako pasívne legitimovanej strane sporu, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor SR.

28. K tvrdeniu v odvolaní, že služobný čas v zmysle zák. č. 315/2001 Z. z. a pracovný čas v zmysle Smernice 2003/88/ES nie je možné stotožňovať, odvolací súd uvádza nasledovné:

29. V prvom rade je potrebné poukázať na čl. 2 bod 1 smernice, v zmysle ktorého „pracovný čas“ je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou.

30. Rozsudok SDEÚ vo veci F. (C-518/15) poskytuje dôležitý výklad pojmu pracovný čas podľa smernice, najmä v súvislosti so služobnou pohotovosťou. Podľa záverov tohto rozsudku možno konštatovať, že čas, počas ktorého je zamestnanec povinný byť dostupný na určenom mieste (napr. v hasičskej stanici alebo v určenom čase v blízkosti stanice), sa považuje za pracovný čas, ak zamestnanec je povinný byť fyzicky prítomný na určenom mieste alebo v jeho blízkosti a zamestnanec je výrazne obmedzený v možnosti venovať sa vlastným aktivitám počas pohotovosti.

31. Vzhľadom na závery vyššie citovaného rozsudku služobný čas hasiča (ako aj služobnú pohotovosť) je potrebné považovať za pracovný čas v zmysle smernice, ktorá aj v čl. 2 bode 1 výslovne uvádza, že pracovný čas je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa.

32. Čl. 6 písm. b) smernice ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa tak nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť, od ktorej povinnosti sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. Ide teda o pravidlo sociálneho práva únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia. V článku takto uložená povinnosť členskému štátu v sebe zahŕňa na strane druhej nárok každého pracovníka na to, aby jeho priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, pričom ako už Súdny dvor viackrát rozhodol, členské štáty rozsah pôsobnosti čl. 6 písm. b) smernice nemôžu jednostranne určiť tak, že uplatnenie tohto nároku každého pracovníka by viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzili.

33. Čl. 1 ods. 3 smernice definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia činnosti, verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na čl. 2 smernice 89/391/EHS. Spomínaná smernica podáva pritom výklad rozsahu svojej pôsobnosti nielen v pozitívnom slova zmysle, ale tiež v negatívnom slova zmysle, keď stanovuje výnimky rozsahu svojej pôsobnosti. Smernica sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napríklad v oblasti služieb civilnej ochrany. Z cieľa predmetnej smernice, ktorý je zameraný na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci a tiež z jeho znenia čl. 2 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 prvého pododseku (zakotvujúceho výnimku rozsahu pôsobnosti smernice) vyplýva, že rozsah pôsobnosti tejto smernice je nutné chápať širšie a súčasne výnimku z pôsobnosti je potrebné vykladať zužujúco. Navyše čl. 2 ods.

2 prvý pododsek smernice nevylučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len určité ostatné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Uvedené je potrebné vykladať spôsobom, že rozsah pôsobnosti smernice sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, ktoré dovoľuje smernica členským štátom chrániť. Upravená výnimka rozsahu pôsobnosti smernice má za úlohu zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku v prípade, že nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu, napríklad katastrofa, pre zásahové a záchranné tímy. Uvedené sa jasne odlišuje od štandardnej, základnej obsahovej náplne činnosti a plnenia úloh žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Aj keď nemožno pochybovať o tom, že by služba žalobcu popri plnení úloh pri zdoľávaní požiarov zahrňovala (nezahrňovala) tiež úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, za obvyklých podmienok činnosti s ňou spojené možno vopred plánovať, vrátane pracovného času jej personálu, v súlade s úlohami, ktoré boli na ňu prenesené. Služba žalobcu sa teda nevyznačuje žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem únie v oblasti ochrany bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov, preto sa na ňu nevzťahuje vylúčenie pôsobnosti, ktoré vyplýva z čl. 2 ods. 2 prvého pododseku smernice 89/391/EHS, naopak na službu žalobcu sa predmetná smernica použije v plnom rozsahu.

34. Uvedený názor je podporený tiež závermi uznesenia Súdneho dvora EÚ vo veci C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg, podľa ktorých čl. 2 smernice 89/391/EHS a čl. 1 ods. 3 smernice 2003/88/ES, sa majú vykladať v tom zmysle, že činnosti vykonávané zásahovými silami takej verejnej požiarnej služby, akou je verejná služba, o ktorú ide v konaní vo veci samej, obvykle patria do pôsobnosti uvedených smerníc, takže čl. 6 bod 2 smernice 2003/88/ES v zásade bráni prekročeniu maximálnej hranice 48 hodín určenej ako maximálny týždenný čas, vzťahujúcej sa aj na služby hliadky. Jeho prekročenie je však možné v prípade výnimočných okolností takej závažnosti a rozsahu, ktoré dočasne prevážia cieľ smerujúci k zabezpečeniu riadneho fungovania služieb nevyhnutných pre ochranu takých verejných záujmov, ako sú verejný poriadok, zdravie a bezpečnosť, nad cieľom spočívajúcim v zabezpečení bezpečnosti a zdravia pracovníkov pridelených do zásahových a záchranných jednotiek. Súdny dvor EÚ aj v tomto uznesení dospel k záveru, že jediným cieľom výnimky uvedenej v čl. 2 odsek 2 prvého pododseku smernice 89/391/EHS bolo zabezpečenie riadnej činnosti služieb nevyhnutných na účely ochrany bezpečnosti, zdravia, tiež verejného poriadku v prípade závažných a svojím rozsahom mimoriadnych okolností, napr. v prípade katastrofy, pre ktoré je charakteristická najmä skutočnosť, že môžu pracovníkov vystaviť rizikám, ktoré nie sú zanedbateľné, pokiaľ ide o ich bezpečnosť alebo zdravie, a ktoré, vzhľadom na ich povahu, nie je možné zohľadniť pri rozvrhu pracovného času zásahových a bezpečnostných zložiek.

35. Kritérium, ktoré používa zákonodarca Spoločenstva na určenie pôsobnosti smernice 89/391/EHS sa nezakladá na príslušnosti pracovníkov k takým rozličným odvetviám činnosti, ktoré sú uvedené v čl. 2 odsek 2 prvého pododseku tejto smernice, akými sú vo všeobecnosti ozbrojené sily, polícia, civilná ochrana, ale vyplýva výlučne z osobitnej povahy určitých osobitných úloh vykonávaných zamestnancami v týchto odvetviach, čo odôvodňuje výnimku z pravidiel stanovených v uvedenej smernici, a to z dôvodu absolútnej nevyhnutnosti zabezpečenia účinnej ochrany spoločnosti. Vzhľadom na to, že uvedené činnosti sa v ozbrojených silách a záchranných službách vykonávajú za zvyčajných okolností, patria do pôsobnosti smernice 89/391/EHS.

36. Služobná činnosť žalobcu tak patrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

37. K odvolacej námietke, že žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody a k námietkam vo vzťahu k aplikácii ust. § 13 Občianskeho zákonníka pri rozhodovaní v danej veci odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie dôsledne posudzoval splnenie podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva Európskej únie a na základe vykonaného dokazovania dospel k správne mu záveru o naplnení predpokladov zodpovednosti štátu vo vzťahu k žalobcovi, keď vzal za preukázané závažné porušenie právnej normy únie, ktorá jednotlivcovi priznáva právo, konkrétne čl. 6 písm. b) smernice, ktorá ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi. Podmienka dostatočne závažného porušenia práva únie je splnená vtedy, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou SDEÚ v danej oblasti. Zistený skutkový stav v prejednávanej veci je pritom možné kvalifikovať ako dostatočne závažné porušenie práva únie, pretože pokiaľ žalobca nepochybne odpracoval v rozhodnom období hodiny služobnej pohotovosti nezapočítané do fondu pracovného času, pracoval nad povolený týždenný

limit 48 hodín služobného času, pričom medzi porušením práva a vznikom škody u žalobcu v dôsledku straty času odpočinku a straty času, ktorý mohol tráviť s rodinou a priateľmi, je príčinná súvislosť.

38. Súd prvej inštancie po zistení, že boli splnené podmienky zakladajúce zodpovednosť žalovaného za škodu, priznal peňažné plnenie žalobcovi titulom nemajetkovej ujmy, čo vyargumentoval spôsobom spĺňajúcim požiadavky kladené na zdôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Z jeho rozhodnutia vyplýva, že žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti práva EÚ a vnútroštátneho práva, súd prvej inštancie aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka, zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe, ktorý postup možno považovať za správny.

39. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

40. V zmysle § 13 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

41. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca.

42. Žalobca svoj nárok spájal s porušením práva na odpočinok, a preto súd prvej inštancie správne posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámary normotvorcu smernice Rady 89/391/EHS a tiež smernice (Rady 2003/88/ES). Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyššiu stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t.j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

43. K spochybnovaniu existencie vzniknutej ujmy žalovaným, resp. jej intenzity je potrebné odkázať na opakované konštatovanie Súdneho dvora, že pojem „pracovný čas“ treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Vyžaduje sa splnenie troch podmienok. Po prvé pracovník musí byť „v práci“, po druhé musí byť zamestnávateľovi k dispozícii a po tretie musí vykonávať svoju činnosť alebo svoje povinnosti. Rozhodujúcim faktorom pri určovaní toho, čo je a čo nie je pracovný čas, je teda požiadavka prítomnosti na mieste určenom zamestnávateľom a okamžitého poskytovania príslušných služieb. Dôležité je aj zohľadnenie kvality času, ktorý pracovník môže tráviť počas plnenia tohto typu povinností, napríklad to, či sa môže venovať vlastným záujmom a rodine. Rozsudok vo veci Jaeger sa týkal nemocničného lekára, ktorý musel byť na telefóne v priestoroch zamestnávateľa, mal pridelenú miestnosť s posteľou, v ktorej mohol spať, keď jeho služby neboli potrebné. Súdny dvor vyslovil, že za takýchto okolností sa nedá povedať, že pracovník v dotknutom čase odpočíva. Z judikatúry Súdneho dvora dokonca vyplýva, že aj čas pracovnej pohotovosti, strávený v domácom prostredí na telefóne (teda mimo priestorov zamestnávateľa), jednoznačne predstavuje pracovný čas, pretože pracovník musí byť neustále k

dispozícii zamestnávateľovi a zastihnuteľný, a jeho sloboda pohybu a sloboda organizovať si vlastný program je preto výrazne obmedzená.

44. Z uvedených dôvodov sú aj tieto námietky žalovaného bez právneho významu. Je potrebné vziať na zreteľ tú skutočnosť, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobný úrad), musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite poskytnúť príslušné služby a plniť si svoje povinnosti. Je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je nielen výrazne obmedzená, ale priam vylúčená.

45. Pokiaľ žalovaný spochybňoval, či došlo k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas a v tomto smere považoval za potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, odvolací súd poukazuje na to, že v danej veci nebolo sporné, že žalobcovi sú rozvrhované služby takým spôsobom, že na 16,5 hodinovú riadnu službu v služobný deň nadväzuje určená 7,5 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku, že služobné povinnosti sú určované na čas nočných hodín, že v prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť na prácu nadčas, a že hasiči strávia na pracovisku počas jednej zmeny minimálne 24 hodín. Keďže sa striedajú tri hasičské zmeny, každý tretí deň odslúžia hasiči v jednotlivých hasičských zmenách 24 hodín a následne majú dva dni voľna. Z výpisu z dochádzkového systému, ktorý predložil žalobca spolu so žalobou je nesporné, že počas rozhodného obdobia 02/2022 - 09/2023 u žalobcu pravidelne dochádzalo k prekračovaniu maximálneho 48 hodinového týždenného pracovného času.

46. Žalobca v dôsledku takto rozvrhnutého pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom EÚ, nepochybne prišiel o veľký počet hodín voľného času, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) smernice pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry SDEÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nezvratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vznikutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovaciú, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady vo výške 2.500,- EUR odvodil od charakteru zásahu, jeho trvania, následkov na živote žalobcu, nemožno týmto jeho úvahám vytknúť žiadne nedostatky. Svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy veci k porovnateľným kritériám, a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Rozhodnutie je konzistentné aj s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/60/2022, 6Co/69/2022, 6Co/89/2022, 6Co/102/2022, 6Co/129/2022, 6Co/113/2023, 6Co/24/2024, 6Co/1/2025).

47. Vo vzťahu k námietke žalovaného, v ktorej poukazuje na čl. 16 písm. b) smernice, odvolací súd konštatuje, že smernica umožňuje členským štátom ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie, nepresahujúce štyri mesiace. V tejto súvislosti je nevyhnutné si uvedomiť, že na to, aby sa takéto ustanovenie mohlo uplatňovať, bolo nevyhnutné, aby bolo prevzaté do právneho poriadku Slovenskej republiky. Zo zákona o Hasičskom a záchrannom zbore nevyplýva, že Slovenská republika uvedené ustanovenie, ako aj ust. čl. 6 písm. b) smernice prevzala do vnútroštátneho poriadku, a teda že by maximálny týždenný pracovný čas bolo možné dodržiavať a skúmať v rámci referenčného obdobia 4 mesiacov, resp. za splnenia smernicou stanovených podmienok aj v dlhšom období. Keďže Slovenská republika neprevzala v žiadnom svojom ustanovení zákona o Hasičskom a záchrannom zbore ani v inom zákone, upravujúcom právne postavenie príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, články smernice o stanovení maximálneho týždenného pracovného času, nemožno konštatovať ani to, že by prevzala, resp. že by do právneho poriadku Slovenskej republiky boli transponované ustanovenia smernice o možnosti určenia referenčného obdobia, v ktorom by sa maximálny týždenný pracovný čas posudzoval. Ustanovenia § 86 zákona o Hasičskom a

záchrannom zbere sa týkajú nerovnomerného rozvrhnutia služobného času, avšak uvedené nesúvisí s maximálnym obmedzením týždenného pracovného času podľa smernice. Vzhľadom na uvedené, námietka žalovaného o zisťovaní splnenia podmienok v rámci referenčného obdobia bola nedôvodná, nakoľko ustanovenie o referenčnom období, súvisiacom s maximálnou výmerou týždenného pracovného času, taktiež nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky riadne prevzaté, a preto sa žalovaný nemôže dovolávať jeho aplikácie. Porušenie čl. 6 písm. b) smernice vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času, neopúšťa členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora (napr. C-429/09).

48. Pokiaľ žalovaný tvrdil, že počas žalovaného obdobia bol opakovane vyhlásený núdzový stav pre celosvetovú pandémiu choroby COVID-19, kedy sa nemuseli dodržiavať pravidlá smernice, odvolací súd poukazuje na to, že žalobca sa v spore nedomáhal náhrady škody za prekročenie maximálne určeného týždenného pracovného času z dôvodu väčšieho rozsahu pohotovosti v dôsledku pandémie COVID-19, ale namietal rozporný postup, kedy sa jeho neaktívna časť služobnej pohotovosti nikdy nezaráčovala do jeho služobného času, čo má za následok prekračovanie maximálne určeného týždenného pracovného času bez ohľadu na to, či pandémia je, alebo nie je. Zároveň je odvolací súd názoru, že za okolnosti osobitnej závažnosti možno považovať len prírodné a technologické katastrofy, ktoré si okamžite a bezprostredne vyžadujú prijatie nevyhnutných opatrení, kde v danom prípade pri ochorení COVID-19 išlo o dlhodobý stav, a preto bolo potrebné dodržiavanie smernice o stanovení maximálneho limitu týždenného pracovného času aj počas tohto obdobia.

49. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku I. ako vecne správny potvrdil v zmysle ust. § 387 ods. 1 CSP.

50. Vecne správne rozhodol súd prvej inštancie aj o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania, keď priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v plnom rozsahu vychádzajúc zo záveru, že pokiaľ ide o základ nároku, žalobca bol v celom rozsahu úspešný a stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo iba od úvahy súdu. Žalobca má tak nárok na plnú náhradu trov konania.

51. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalovaný bol v odvolacom konaní neúspešný, nemá preto nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Takýto nárok vznikol v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi, preto mu odvolací súd priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia v zmysle ust. § 262 ods. 2 CSP.

52. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).